

9 januari 2010

Ju 2009/10522/L2

Till
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande Ds 2009:67 Ny Konsumentkreditlag

Sveriges Konsumenter har beretts tillfälle att yttra sig över ovanstående departementsskrivelse och vill framföra följande:

Sveriges Konsumenter har i flera år argumenterat för skärpta bestämmelser mot de snabblånen, till exempel SMS-lånen. Vi har också genomfört en särskild kartläggning i projektform, som resulterade i rapporten ”Att kränga krediter till utsatta – en studie i snabb lån (2009).

Vi har där, liksom tidigare i remissvar, regeringsuppvaktningsrapporter och via massmedia ställt flera viktiga krav för att få bukt med de allvarliga och växande samhällsproblem som lånen orsakar (och som nyligen bekräftats i Kronofogdens statistik för 2009).

Förbättringar

Promemorian tillgodoser Sveriges Konsumenters viktigaste krav: en ny konsumentkreditlag ska inte innehålla EU-direktivets undantag för avtal om kreditbelopp under 200 euro. I den svenska lagen föreslås även småkrediter komma att omfattas av direktivets regler vad gäller bland annat information om effektiv ränta, krav på skriftligt avtal och kreditprövning.

Att konsumentkreditdirektivet kräver att även Sverige inför en ångerrätt vid konsumentkreditavtal är en klar förbättring. Det blir också möjligt att utöva sin ångerrätt utan andra ekonomiska konsekvenser än att tvingas betala upplupen ränta och avgifter som kreditgivaren betalat till det offentliga och som inte återbetalas. Uppläggningsavgifter och liknande behöver inte betalas.

Konsumentens rätt att lösa krediten i förväg regleras i enlighet med direktivet, vilket är positivt. Det innebär bland annat att kreditgivarens ersättning för kostnader och ränteskillnader inte får överstiga ett visst belopp – 1 procent av kreditbelopp vid kortare lån och en halv procent vid längre.

Kvarstående kritik

Sveriges Konsumenter är kritiska på följande punkter.

1. Ikraftträdandet

Det första är att lagen inte ska börja tillämpas förrän 2011. Redan har mycket tid gått förlorad på grund av den långdragna handläggningen i regeringskansliet och problemen med överskuldssatta har vuxit dramatiskt. Att vänta ytterligare ett helt år kommer att innebära att ytterligare ännu riskerar att hamna i "skuldfällan". Vi vill uppmana regeringen att med alla medel försöka sätta lagstiftningen på plats snabbare.

2. Cooling off-period

Vi är också kritiska mot att promemorian avvisar tanken på en så kallad cooling-off-period. Redan den finska modellen att ansökningar som söks och beviljas efter kl 2300 inte betalas ut förrän efter klockan 07.00 anses obehövlig. Sveriges Konsumenter har framfört kravet att det alltid bör gå en viss tid mellan ansökan och beviljande (reflexionsperiod). Vi vidhåller det kravet.

3. Räntetak

Det läggs inget förslag om räntetak i promemorian. Klart är att den nuvarande lagstiftningen mot ocker är tandlös. Nästan ingen försöker tillämpa den. Det är därför ett absolut krav att antingen ska själva lagstiftningen eller tillämpningen av nuvarande lagstiftning skärpas.

4. Ansvar och sanktionerna

Kreditprövningen skärps, vilket är positivt. Nuvarande undantag från kreditprövning på grund av personlig kännedom avskaffas. Även undantaget från kreditprövning av mindre belopp avskaffas. Däremot finns det anledning att ifrågasätta om sanktionerna mot den som underlåter att göra kreditprövning blir tillräckliga. Konsumentverket kommer att få ansvaret att följa upp om kreditgivare sköter kreditprövningen och kan inspektera, utfärda varning och i sista hand förelägga en näringsidkare att upphöra med kreditgivning. Vi anser att det finns skäl att åtminstone överväga eller pröva en civilrättslig sanktionsregel, som gör att låntagare kan befrias från sin återbetalningsskyldighet eller få den nedsatt om en kredit beviljats utan kreditprövning. Framförallt i samband med indrivning och skuldsanering verkar det rimligt med en regel som gör att slarviga kreditgivare får ta ett proportionellt större ansvar än seriösa kreditgivare.

Vi vill i detta sammanhang också understryka vikten av en fungerande tillsyn. Utan myndigheter med erforderliga resurser kommer företag att kunna fortsätta att erbjuda och sälja lån av den typen som promemorian avser att reglera.

Stockholm dag som ovan

Jan Bertoft
generalsekreterare